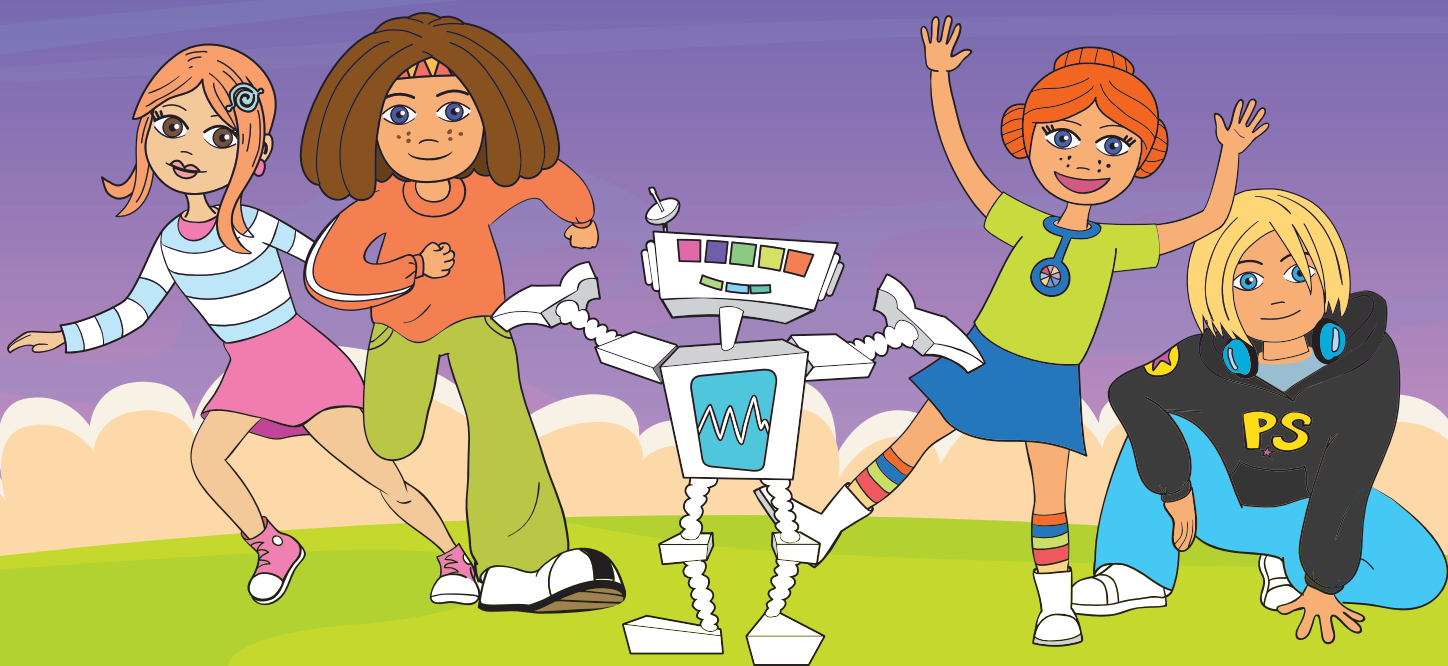

УРОКИ МЕРЕЖУКІВ

Плани 6 уроків для учнів та
учениць початкових шкіл

Мережуки.орг

saferinternet.pl

Партнер проекту:

Головний партнер:

Фундація «Даємо Дітям Силу» існує з 1991 року.

Фундація «Даємо Дітям Силу» прагне гарантувати безпечне дитинство для всіх дітей, щоби до їхньої гідності та суб'єктності ставилися з повагою.

Ми захищаємо дітей від кривди і допомагаємо тим, хто зазнав насильства: аби вони знали свої права, вірили в себе і раділи життю.

Реалізуючи нашу місію, ми:

- пропонуємо психологічну та юридичну допомогу дітям, які постраждали від насильства, та їхнім опікунам;
- навчаємо дітей, як уникнути насильства та експлуатації;
- навчаємо дорослих, як поводитися з дітьми/що вони можуть зробити, щоби вберегти дітей від кривди;
- розповідаємо дорослим, як реагувати, якщо вони підозрюють, що дитині завдають шкоди;
- впливаємо на польське законодавство, щоби воно якнайкраще захищало інтереси дитини.

Головний редактор: Лукаш Войтасік

Переклад: Ольга Русіна, Яніна Юрківська

Редагування і коректура: Марія Шагурі

Дизайн: Норберт Гжелка

Дизайн робочих карток: Кшиштоф Стасяк, Red-Tree.pl

Текст публікації доступний за ліцензією Creative Commons за умови вказування автора та некомерційного вжитку без похідних творів — 3.0. Польща

З текстом ліцензії можна ознайомитися на сайті: www.creativecommons.org/licences/by-nc-nd/3.0/pl/
Усі права застережені, Фундація «Даємо Дітям Силу»

Copyright © 2021

Фундація «Даємо дітям силу»
вул. Валечних 59
03-926 Варшава
тел. 22 616 16 69
e-mail: biuro@fdds.pl www.fdds.pl
www.fdds.pl

Зміст

- 4 Вступ
- 5 Характеристика «Уроків Мережуків»
- 8 Урок 1.
Ласкаво просимо до світу Мережуків
- 12 Урок 2.
Захисти свої приватні дані
- 16 Урок 3.
Кажі, якщо щось не так
- 20 Урок 4.
Не довіряй знайомствам в інтернеті
- 24 Урок 5.
Поважай у мережі інших
- 28 Урок 6.
Користуйся інтернетом помірковано
- 32 Робочі аркуші
- 38 Освітні пропозиції проекту мережуки.org

УРОКИ МЕРЕЖУКІВ

Плани уроків для 1 та 2 класів

Уже майже два десятиліття Мережуки разом із Системою Штучного Інтелекту і роботом Нетробо навчають дітей безпеки в інтернеті. Перший набір планів уроків на основі пригод чотирьох шестикласників потрапив до освітніх закладів в усій Польщі у 2005 році.

Навчання з Мережуками базується на поясненні базових, універсальних правил, як-от поміркованість у користуванні інтернетом, обережність щодо людей, з якими ми знайомимося онлайн, увага до персональних даних, повага до інших людей в мережі. Сюжет Мережуків змінюється, бо змінюється й світ. У серії книг, які Фундація «Даємо Дітям Силу» і видавництво «Мухомор» друкували останніми роками, Мережуки отримали сучасні смарт-годинники, вони борються із залежністю від смартфонів, шкідливими стандартами «краси» в інтернеті, пояснюють, до чого може призвести бездумне прагнення популярності онлайн.

Уроки на основі цих шести планів познайомлять учнів та учениць початкової школи з пригодами Мережуків, навчать їх правил онлайн-безпеки та заохочуватимуть дітей доєднатися до команди Мережуків.

Дорогі вчителі та вчительки! Початкова школа — це ключовий час для цифрової освіти та опанування правил безпечного користування інтернетом. Знання і навички, отримані в цьому віці, принесуть свої плоди у майбутньому, покращуючи безпеку дітей. Дякую, що ви піклуєтеся про це, користуючись цими матеріалами.

З найкращими побажаннями,

Лукаш Войтасік,
автор пригод Мережуків

Характеристика «Уроків Мережуків»

Час:

кожен із шести уроків запланований на одну академічну годину (45 хвилин). За можливості, найкраще проводити всі шість уроків через короткі проміжки часу.

Мета уроків:

- ознайомити дітей з темою безпечного користування інтернетом;
- представити їм основні загрози, з якими можна зіткнутися онлайн;
- пояснити, як уникати небезпечних ситуацій в мережі;
- навчити їх, як поводитися в таких ситуаціях.

Адресати:

учні та учениці 1–2 класів початкових шкіл.

Місце:

класна кімната, світлиця, бібліотека.

Матеріали:

- роздруковані робочі аркуші,
- дипломи.

Необхідне обладнання:

Ноутбук із доступом до інтернету та проектор для демонстрації графічних та відеоматеріалів із сайту мережуки.org.

Урок проводять:

Учителі та вчительки, люди, які мають досвід роботи з дітьми молодшого шкільного віку.

Увага!

Перш ніж переходити до занять, треба ознайомитися із сайтом мережуки.org. Стануть у нагоді також книги та аудіокниги про пригоди Мережуків, доступні на сайті мережуки.org.

Частини уроку

Вступ

Кожен урок починається вступом, який учитель(ка) читає, а клас — коментує.

Обговорення

Учитель(ка) ставить питання, збирає та коментує відповіді. Іноді записує пропозиції та висновки на дошці.

Мультфільм

На кожному уроці діти дивляться короткий мультик. На першому занятті це трейлер книги «Мережуки. Місія: безпечний інтернет», який розповідає про те, як з'явилася команда Мережуків. На уроках 2—6 — це мультики, що ілюструють правила безпечного користування інтернетом, які діти обговорюють з педагогами.

Хто це каже?

На уроках 1—5 діти беруть участь у квізі «Хто це каже?». Учитель(ка) показує класові інтернет-сторінку, що розповідає про Мережахів (merezhuky.org/merzhakhy) і читає коротку промову кожного з них. Завдання класу — правильно визначити, кому із Мережахів вона належить. Одночасно діти знайомляться з основними видами загроз в інтернеті.

Бути Мережуком

На уроках 1—5 діти знайомляться з командою Мережуків. Учитель(ка) показує класові інтернет-сторінку, що розповідає про них (merezhuky.org/merzhuky). Одночасно діти дізнаються про позитивні способи використання інтернету.

Робочі аркуші

На кожному уроці вчитель(ка) роздає дітям по одному робочому аркушу (роздруківка А4), пов'язаному з обговорюваною темою. Шаблони робочих аркушів доступні наприкінці цього матеріалу. Їх також можна завантажити з сайту мережуки.org (merezhuky.org/dlia-vchyteliv/osvitni-propozytsii).

Підсумки

Завершуючи кожен урок, учитель(ка) перевіряє, що діти дізналися, і підбиває підсумки пройденого матеріалу.

Лист до батьків

Навчання згідно з планами занять «Уроки Мережуків» передбачає також участь батьків або опікунів учнів та учениць. Учитель(ка) повідомляє батькам або опікунам про те, що дитина починає проходити цю серію уроків. Після кожного заняття дорослі отримують інформацію про його тему і рекомендації, що стосуються закріплення та поглиблення знань, які діти отримали у школі.

Приклад звернення до батьків перед початком серії уроків для дітей:

Шановні батьки!

Незбаром ми розпочинаємо серію з шістьох «Уроків Мережуків», на яких ваша дитина дізнається, як безпечно користуватися інтернетом. Заняття створені на основі пригод Мережуків, які захищають безпеку в мережі від лихих Мережахів. Ви можете ознайомитися з ними на сайті merezhuky.org.

Уроки стосуватимуться п'яти правил безпеки в інтернеті:

- 1. Захисти свої приватні дані*
- 2. Кажи, якщо щось не так*
- 3. Не довіряй знайомствам в інтернеті*
- 4. Поважай у мережі інших*
- 5. Користуйся інтернетом помірковано*

Після кожного уроку ви отримаєте інформацію про те, як він минув і яку тему на ньому обговорювали, аби ви могли поговорити про це вдома з дитиною — закріпити здобуті знання та використати їх на практиці.

Запрошую вас брати участь у цьому процесі. Початкова школа — це ключовий час у сфері цифрової освіти. Отримані дитиною знання можуть захистити її від серйозних загроз і гарантувати, що її досвід використання інтернету буде позитивним і зараз, і в майбутньому.

Урок 1.

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО СВІТУ МЕРЕЖУКІВ!

Це вступний урок до серії занять про безпеку в інтернеті і водночас — запрошення до знайомства з книгами, аудіокнигами та інтернет-порталом, присвяченим пригодам Мережуків.

Цілі:

- зацікавити учнів та учениць пригодами Мережуків;
- ознайомити дітей з основними загрозами в інтернеті;
- запросити їх взяти участь у серії уроків про безпеку в мережі.

1. Вступ

Учитель(ка) читає:

”Я розповім вам історію. Дуже давно одна людина на ім'я Флуд Флейман хотіла створити гру і заробити на ній багато грошей. Але робота над грою тягнулась і тягнулась, і не видно було їй кінця. Тож Флуд Флейман вирішив збагатитися іншим шляхом — він вдерся через інтернет до системи банку. Однак його зловила поліція, і він потрапив до в'язниці. Флуд Флейман вирішив звідти втекти. Знаєте, як? Через інтернет-кабелі. Разом із чотирма іншими в'язнями він застрибнув до екрану монітора й опинився в інтернеті. Вони мали швидко звідти вибратися, але не вдалося. Так вони потрапили у незавершену гру Флуда Флеймана, перетворилися на чорних істот і вирішили, що чинитимуть в інтернеті стільки зла, скільки зможуть.

Як ви думаєте, ця історія правдива?

Учитель(ка) пояснює дітям, що ця історія не сталася насправді — це початок першої книги про Мережуків і Мережахів. Він/вона звертає увагу на те, що герої цих книжок — вигадані, але інтернет-загрози, з якими борються Мережуки — цілком реальні, і про них треба знати. Учитель(ка) розповідає дітям, що про пригоди Мережуків можна дізнатися, прочитавши книги, послухавши аудіокниги або ознайомившись із сайтом мережуки.org.

2. Мультфільм

Учитель(ка) відкриває на екрані портал мережуки.org. Показує дітям його структуру і заохочує користуватися ним удома, з батьками.

Учитель(ка) показує дітям відео — трейлер книги «Мережуки. Місія: безпечний інтернет» (мережуки.org/multyky). Він/вона пояснює, що з цією історією можна познайомитися, купивши книгу або взявши її у бібліотеці, а також послухавши аудіокнигу, яка безоплатно доступна на сайті (мережуки.org/audioknyhy).

3. Обговорення

”Як ви думаєте, інтернет — це добре чи погано?”

Учитель(ка) запрошує дітей висловити свою думку щодо правильного використання мережі та обговорити загрози, які з нею пов'язані. Він/вона модерує дискусію, наближаючи її до висновку про те, що інтернет дає багато можливостей, але треба вміти справлятися із загрозами, які там на нас чатують.

4. Хто це каже?

”У книгах «Мережуки» за зло в інтернеті відповідають Мережахи. Це, щоправда, вигадані герої, але пам'ятайте, що в мережі справді є люди, які роблять погані й небезпечні речі. На це треба зважати. А також треба зважати на те, щоб не поводитися так, як вони. Бо Мережахи тільки на це й чекають!”

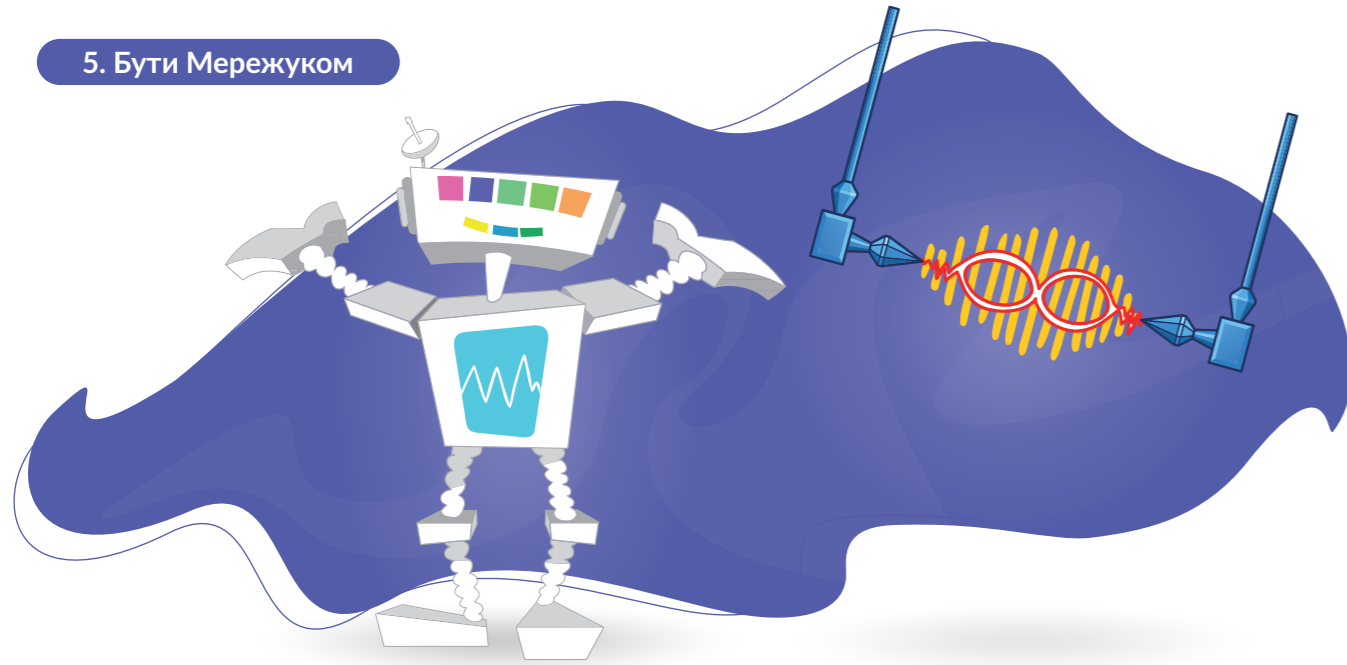
Учитель(ка) запрошує клас погратися в гру «Хто це каже?». Він/вона відкриває перед дітьми інтернет-сторінку, що розповідає про Мережахів (мережуки.org/merzhakhy) і читає коротку промову одного з них:

”Це я, геніальний володар темних сил інтернету! Я ненавиджу Систему Штучного Інтелекту, Нетробо і всіх Мережуків. Я створив неймовірний план — як повністю заволодити інтернетом!”

Увесь клас (або визначена особа) пробує відгадати, який із героїв, показаних на екрані, говорить ці слова. Після встановлення правильної відповіді учитель(ка) вмикає коротке відео з промовою **ЧИСТОГО ЗЛА**.

Учитель(ка) дякує дітям за активність і повідомляє, що про решту Мережахів поговорить з ними на наступних уроках.

5. Бути Мережуком

”Мережахи роблять усе можливе, щоби нашкодити порядним людям. Але, як ви вже знаєте, на щастя, існує команда Мережуків, які разом із Системою Штучного Інтелекту та роботом Нетробе протистоять поганцям. Головне, що діти добре знають правила безпеки в інтернеті і вміють себе захистити.

Бажаєте приєднатися до Нетки, Айні, Спотика та Компа? Хотите стати Мережуками?

Учитель(ка) знаходить на сайті розділ, присвячений Мережукам, і вмикає відео з промовами СШІ та Нетробе (мережуки.org/merzhuky).

Педагог(иня) оголошує, що на наступних уроках діти познайомляться з командою Мережуків ближче.

6. Робочий аркуш

Учні отримують робочий аркуш #1, на якому зображена команда Мережуків. Завдання дітей — розфарбувати його. Якщо на уроці недостатньо часу для виконання цього завдання, його можна зробити вдома.

7. Підсумки

Учитель(ка) просить учнів оцінити урок. Беручи за приклад оцінювання в онлайн-сервісах, він/вона може запитати: «хто поставить цьому уроку лайк», «хто дасть дизлайк», або «хто оцінить цей урок на одну зірочку, хто на дві... хто на п'ять». При нагоді можна запитати в окремих учнів про причину їхніх оцінок: що їм сподобалося, що — ні, поцікавитися, що дітям запам'яталося найбільше.

На завершення педагог(иня) нагадує про:

- безпеки та переваги інтернету;
- імена Мережуків і Мережахів.

8. Лист батькам

Учитель(ка) повідомляє дітям, що після уроку їхні батьки отримають в електронному щоденнику інформацію про заняття. Він/вона заохочує дітей запитати своїх батьків, чи отримали вони таке повідомлення, і обговорити з ними теми, які розглядалися на уроці.

Пропонований зміст листа:

”Шановні батьки!
Сьогодні ми розпочали серію з шести «Уроків Мережуків», присвячених безпечному та позитивному використанню гаджетів.

Перше заняття мало на меті познайомити дітей зі світом пригод Мережуків та заохотити їх до активної участі у наступних уроках.

Пропонуємо вам:

- поговорити з дитиною про сьогоднішній урок;
- разом відвідати сайт мережуки.org;
- прочитати разом із дітьми першу частину книги «Мережуки. Місія: безпечний інтернет» (можна замовити онлайн),
або
- послухати аудіокнигу «Мережуки. Місія: безпечний інтернет» (безкоштовно на мережуки.org).

ЗАХИСТИ СВОЇ ПРИВАТНІ ДАНІ

Це перший із серії уроків, на яких учні дізнаються про Мережукові Правила Безпеки. Це заняття присвячене першому принципу: «Захисти свої приватні дані».

Цілі:

- ознайомити дітей з поняттям правил безпеки в мережі;
- ознайомити дітей із терміном «приватність в інтернеті»
- ознайомити дітей зі способами захисту своїх приватних даних онлайн.

1. Вступ

Педагог(иня) читає:

» Коли в інтернеті з'явилися Мережахи, люди почали думати, як їх позбутися. Це виявилось дуже складно, адже в мережі завжди знайдеться хтось, хто захоче скривдити, обдурити чи образити інших. Щоби боротися з онлайн-злом, науковці з усього світу об'єднали зусилля і створили Систему Штучного Інтелекту, або СШІ. Але навіть вона не могла впоратися з Мережахами, тож за допомогою інтернету СШІ знайшла групу дітей – Нетку, Айні, Спотика та Компа.

Це ви вже знаєте...

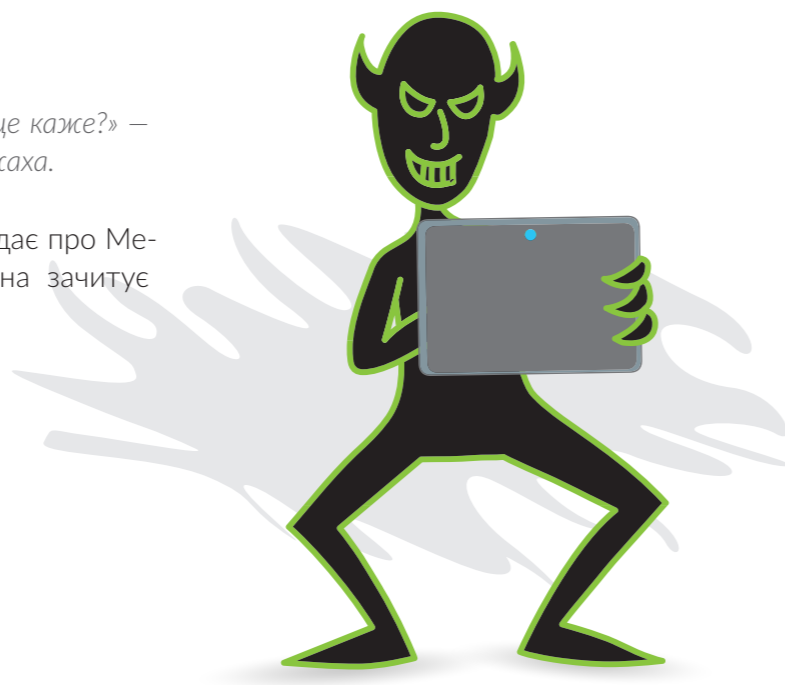
Але чи знаєте ви, що перед тим, як Нетка, Айні, Спотик і Комп стали командою Мережуків, вони мали пройти навчання – дізнатися про найбільші загрози та вивчити Мережукові Правила Безпеки? Чи ви теж хочете стати Мережуками? Хочете вивчити Мережукові Правила Безпеки? Сьогодні ми з вами ознайомимося з першим із них.

2. Хто це каже?

» Спершу я пропоную нам пограти в гру «Хто це каже?» – так ми дізнаємося про ще одного злого Мережаха.

Учитель(ка) показує класу сайт, який розповідає про Мережахів (мережуки.org/mereshakhy). Він/вона зачитує коротку промову одного з них:

» Мені просто подобається порушувати закон. Я вмію красти, як ніхто не вміє!

Весь клас (або визначена особа) намагається вгадати, хто з Мережуків промовляє ці слова. Після встановлення правильної відповіді педагог вмикає короткий відеоролик з промовою Мережаха **КРАДУНА**. Учитель(ка) завершує його коротким коментарем і звертається до класу.

Коментар/обговорення після презентації відео:

» Крадун говорив про персональні дані, музику, фільми. А що ще Крадун або інші люди, які поводяться як він, можуть поцупити в інтернеті? Ви чули про такі ситуації? Буває, що вони видурюють у когось гроші. Наприклад, беруть кошти за товари, які ніколи не відправляють. Крадуть номери кредитних карток та інші дані. Зламують чийсь гру і викрадають цінні речі або ігрову валюту.

3. Обговорення

» Перш ніж вивчити перше правило безпеки в інтернеті, ми розглянемо, яку інформацію люди залишають про себе в мережі.

Педагог(иня) пропонує невелику роботу в групах або збирає спонтанні відповіді від усього класу. Завдання дітей – створити якомога ширший каталог приватної інформації, яку люди залишають про себе в мережі – заповнюючи форми, публікуючи пости в соціальних мережах, взаємодіючи в онлайні з іншими людьми тощо.

Викладач(ка) записує відповіді на дошці. Він/вона модерує дискусію так, щоб створити якомога ширший перелік: ім'я, прізвище, псевдонім, адреса, номер телефону, номер кредитної картки, інформація про зацікавлення, сім'ю, фотографії (це теж дані, бо вони показують, як ми виглядаємо, скільки нам років), назва школи, місце роботи тощо.

Педагог(иня) звертає увагу, що частина цієї інформації є приватною, стосується нас і наших близьких, а тому її слід захищати від сторонніх, а якщо і поширювати, то лише з відома і за згодою батьків.

Використовуючи інформацію, записану на дошці, вчитель(ка) звертає увагу дітей на те, як Мережахи можуть зловживати приватними даними, знайденими в інтернеті:

- на основі інформації про інтереси дитини Брехуняка може прикинутися кимось, ким він не є, щоб подружитися, а потім завдати шкоди;
- знаючи чийсь ім'я та номер кредитної картки, Крадун може поцупити кошти;
- знаючи чийсь електронну адресу, Смітникун може засипати людину рекламою;
- маючи чийсь номер телефону, Белькотяка може дзвонити та образити її чи його.

4. Мультимедіа

» Як ви думаєте, Мережуки передають незнайомцям свої персональні дані? Пропоную переглянути ролик про перше **Мережукове Правило Безпеки: Захисти свої приватні дані!**

Учитель(ка) вмикає мультимедіа: «Захисти свої приватні дані» (мережуки.org/multyky).

5. Робочий аркуш

Педагог роздає дітям робочий аркуш #2 (його також можна вивести на екран і розв'язувати завдання разом з усім класом).

” Існує ще одна дуже важлива річ, пов'язана з безпекою в інтернеті та захистом нашої приватності.

Це щось, що захищає наші дані в мережі. Якщо він сильний, ми в безпеці, а якщо слабкий, то ні. Ви здогадалися, що я маю на увазі?

Учитель(ка) не коментує можливі варіанти. Але оголошує, що відповіддю на це питання є слово, яке утвориться в клітинках, позначених жирними лініями, коли діти правильно розгадають кросворд.

Учитель(ка) перевіряє, чи всі учні правильно розгадали кросворд, а потім коментує:

” Пароль захищає доступ до наших пристроїв, наприклад, до телефону. Він також охороняє вхід до різноманітних інтернет-сервісів. Хто з вас користується паролями? Навіть якщо ви ще не використовуєте їх, все одно варто пам'ятати, що пароль має бути складно вгадати, адже він береже наші приватні дані. Надійний пароль захищає нас від Мережахів.

Учитель(ка) наводить кілька правил створення надійного пароля:

- його має бути складно вгадати (це не може бути ваше ім'я або кличка собаки чи kota);
- якщо це набір цифр (наприклад, пароль для розблокування телефону), то це не повинна бути проста послідовність, наприклад, 1234 або 1122;
- пароль має бути довгим;
- повинен містити великі та малі літери та цифри;
- його треба зберігати в таємниці.

Педагог(иня) заохочує дітей розфарбовувати розмальовку або пропонує їм зробити це вдома.

6. Бути Мережуком

” Нарешті настав час познайомитися зі **СПОТИКОМ** ближче. Ви дізнаєтеся, чим він цікавиться та які здібності отримав від СШІ.

Учитель(ка) заходить у розділ «Мережуки» і вмикає відео з промовою Спотика. Після відео він/вона звертає увагу класу на інтереси хлопчика — хіп-хоп і їзду на скейті. Запитує дітей, як інтернет може бути корисним для Спотика у розвитку його захоплень. Він/вона модерує дискусію так, щоб прозвучали такі тези про використання інтернету:

- слухати музику на спеціальних сервісах;
- переглядати відео улюблених виконавців на ютубі;
- використовувати додатки для створення власної музики;
- дивитися навчальні відеоролики (тьюторіали) про їзду на скейті;
- відвідувати дискусійні форуми, профілі, сайти про скейтбординг.

7. Підсумки

Педагог(иня) просить учнів оцінити урок. Беручи за приклад оцінювання в онлайн-сервісах, він/вона може запитати: «хто поставить цьому уроку лайк», «хто дасть дизлайк», або «хто оцінить цей урок на одну зірочку, хто на дві... хто на п'ять». При нагоді можна запитати в окремих учнів причину їхньої оцінки: що їм сподобалося, що — ні, поцікавитися, що дітям запам'яталося найбільше.

На завершення вчитель(ка) нагадує дітям:

- як звучить засвоєний принцип — **«Захищай свої приватні дані!»**;
- ім'я та характерні риси Мережука, з яким вони познайомилися;
- ім'я та характеристики Мережаха, з яким вони познайомилися.

8. Лист батькам

Учитель(ка) повідомляє дітям, що після уроку їхні батьки отримають в електронному щоденнику інформацію про заняття. Він/вона заохочує дітей запитати своїх батьків, чи отримали вони таке повідомлення, і обговорити з ними теми, які розглядалися на уроці.

Пропонований зміст листа:

” Шановні батьки!

Ми пройшли другий з «Уроків Мережуків», на якому діти дізналися, що таке Мережукові Правила Безпеки і вивчили перше з них — «Захисти свої приватні дані». Ми поговорили про те, що таке приватність в інтернеті (персональні дані, приватна інформація, зображення) і як про неї дбати. Діти також познайомилися з одним із команди Мережуків — Спотиком (ми говорили про те, як використовувати мережу для розвитку своїх захоплень) та одним із Мережахів — Крадуном (ми обговорили проблему крадіжок та шахрайства в інтернеті).

Пропонуємо вам:

- поговорити з дитиною про сьогоднішній урок;
- розпитати її про приватність в інтернеті, поглибити її знання, збагатити їх власним досвідом;
- підтримувати тему приватності в повсякденних розмовах та під час знайомства дитини з новими додатками, сервісами, онлайн-іграми.

КАЖИ, ЯКЩО ЩОСЬ НЕ ТАК

Під час цього уроку учні та учениці дізнаються, як важливо казати батькам та іншим дорослим, яким вони довіряють, про загрозові ситуації в мережі. Діти ознайомляться із другим Мережуковим Правилом Безпеки — «Кажі, якщо щось не так».

Цілі:

- навчити дітей реагувати на небезпечні ситуації в інтернеті;
- ввести поняття «людина, якій ти довіряєш»
- розповісти про телефон довіри 116 111.

1. Вступ

Учитель(ка) читає:

» Коли Система Штучного Інтелекту почала займатися безпекою в мережі, вона помітила, що не всі діти, які стикаються з Мережаками, повідомляють про це.

Тоді вона подумала: «Це погано. Адже навіть я не в стані впоратися з кожною небезпечною ситуацією, а що вже казати про дітей. Я мушу щось із цим зробити».

Відтоді завжди, дізнавшись, що якась дитина потрапила у небезпеку, СШІ намагалася їй допомогти, але також просила, аби дитина обов'язково говорила про свою проблему батькам або іншому дорослому, якому вона довіряє.

Деякі діти побоювалися. Дехто казав, що не знає, до кого можна було би звернутися. Або що боїться говорити про свої проблеми. Однак після короткої розмови із СШІ вони зазвичай змінювали свою думку.

2. Мультимедіа

» Друге Мережукове Правило Безпеки звучить: «Кажі, якщо щось не так». Уважно подивіться мультимедіа.

Учитель(ка) вмикає мультимедіа «Кажі, якщо щось не так» (мережуки.org/multyky).

3. Обговорення

» А зараз давайте подумаємо разом: в яких ситуаціях в інтернеті ви маєте сказати батькам або опікунам, що щось не так?

Діти діляться групи по кілька осіб і отримують завдання описати небезпечні ситуації, у яких треба звернутися до дорослих, яким вони довіряють.

Виконавши завдання, кожна група по черзі презентує одну ідею, аж поки не висловляться всі. Учитель(ка) записує їх на дошці — коментує, розпитує, хвалить учнів за вигадливість. Важливо, щоби у списку з'явилися такі ситуації:

- спроби контакту від незнайомої людини;
- пропозиція зустрічі від чужої людини;
- прохання надіслати фото;
- образливі слова;
- залякування;
- сайти з дивним змістом.

4. Робочий аркуш

Учитель(ка) просить дітей подумати, хто може їм допомогти, якщо вони зіткнулися із загрозою в інтернеті. Учні та учениці пропонують свої ідеї.

Учитель(ка) роздає дітям (індивідуально або в невеликих групах) робочі аркуші #3 (також можна вивести робочий аркуш на екран і розв'язувати завдання усім класом). Діти повинні знайти у головоломці якнайбільше осіб, у яких можна шукати допомоги. За кілька хвилин педагог(иня) питає, скількох людей вдалося знайти. Далі разом з усім класом він/вона доповнює список осіб, зашифрованих у головоломці.

Коментуючи завдання, учитель(ка) звертає увагу дітей на те, що у кожного з нас може бути своя особа, з якою нам найлегше поговорити. Він/вона просить, аби учні та учениці подумали про людину чи кількох, з якими їм найлегше було би поділитися проблемою, з якою вони стикнулися в інтернеті. Учитель(ка) не збирає відповіді, а підсумовує, що про них завжди варто пам'ятати на випадок, якщо станеться щось недобре і дітям буде потрібна допомога.

Діти вирішують наступні завдання в робочому аркуші #3. У результаті вони згадують (раніше про це йшлося в мультику) номер телефону довіри для дітей та молоді 116 111. Учитель(ка) розповідає дітям основне, що треба про нього знати:

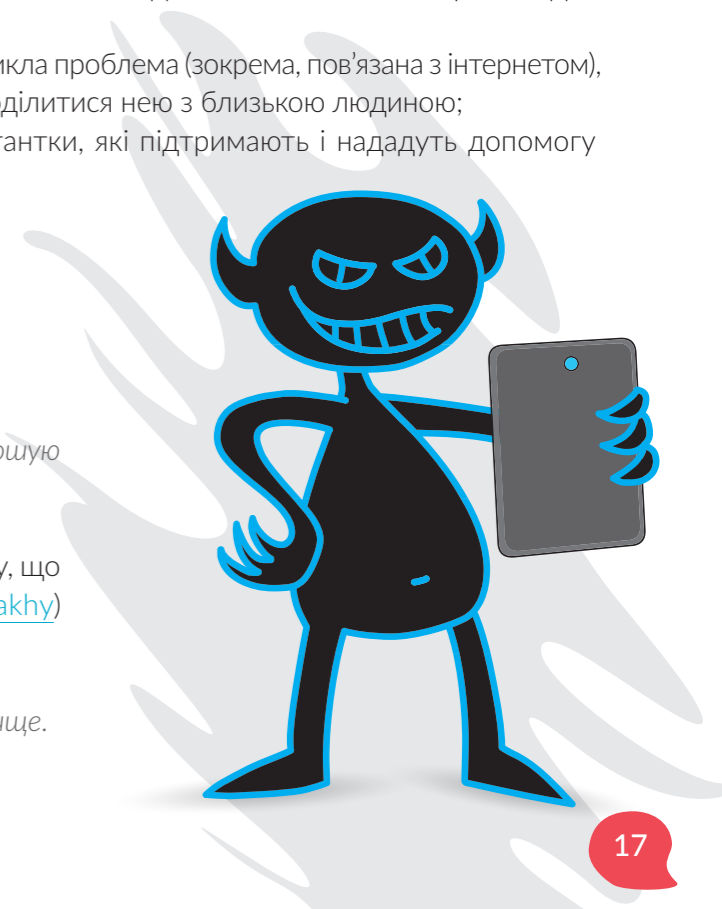
- діти можуть дзвонити на цей номер, якщо в них виникла проблема (зокрема, пов'язана з інтернетом), і вони з якоїсь причини не можуть або не хочуть поділитися нею з близькою людиною;
- на лінії довіри працюють консультанти і консультантки, які підтримають і нададуть допомогу в будь-якій ситуації;
- телефонний номер працює цілодобово;
- дзвінки на цю лінію — анонімні та безкоштовні.

5. Хто це каже?

» Ми познайомимося зі ще одним злим Мережаком. Запрошую вас пограти в гру «Хто це каже?».

Учитель(ка) відкриває перед дітьми інтернет-сторінку, що розповідає про Мережахів (мережуки.org/mereshakhy) і читає коротку промову одного з них:

» Я перетворюю інтернет на одне велике сміттєзвалище.

Увесь клас (або визначена особа) пробує відгадати, який з Мережахів, показаних на екрані, говорить ці слова. Після встановлення правильної відповіді учитель(ка) вмикає коротке відео з промовою **СМІТНИКУНА**.

Коментар/обговорення після перегляду відео:

” Смітникун закидає у мережу різне сміття — рекламу, спам (тобто мейли, вислані навмання на мільйони адрес, або ж повідомлення на кшталт «якщо ти перешлеш це 10 людям, то станеш багатим»), безсенсовні відео або пости.

6. Бути Мережуком

” А зараз час вам познайомитися ближче з **АЙПІ**. Ви дізнаєтеся, яку суперсилу вона отримала від США.

Учитель(ка) заходить на сайті у розділ «Мережуки» і вмикає відео з промовою Айпі. Після перегляду він/вона звертає увагу на те, що учні та учениці, які читали книги або слухали аудіокниги про Мережуків, знають, що Айпі любить інтернет, але надає перевагу програмуванню, а не тіктоку чи інстаграму. Він/вона питає дітей, чи вони знають, що таке програмування?

Учитель(ка) коментує та доповнює відповіді, аби дійти разом з дітьми до таких висновків:

- маючи навички програмування, можна створювати власні ігри, програми, додатки;
- програмування може бути справді веселим і цікавим;
- діти можуть вивчати програмування на курсах у школі, в будинку культури або онлайн;
- хто вміє програмувати, в майбутньому може знайти гарну роботу, наприклад, у фірмі, яка створює ігри.

Насамкінець учитель(ка) запитує клас:

” Хто з вас хотів би вивчати програмування?
Поговоріть про це зі своїми батьками.

7. Підсумки

Педагог(иня) просить учнів оцінити урок. Беручи за приклад оцінювання в онлайн-сервісах, він/вона може запитати: «хто поставить цьому уроку лайк», «хто дасть дизлайк», або «хто оцінить цей урок на одну зірочку, хто на дві... хто на п'ять». При нагоді можна запитати в окремих учнів причину їхньої оцінки: що їм сподобалося, що — ні, поцікавитися, що дітям запам'яталося найбільше.

На завершення вчитель(ка) нагадує дітям:

- як звучить засвоєний принцип: **«Кажі, якщо щось не так»**;
- ім'я та характерні риси Мережука, з яким вони познайомилися;
- ім'я та характеристики Мережаха, з яким вони познайомилися.

8. Лист батькам

Учитель(ка) повідомляє дітям, що після уроку їхні батьки отримають в електронному щоденнику інформацію про заняття. Він/вона заохочує дітей запитати своїх батьків, чи отримали вони таке повідомлення, і обговорити з ними теми, які розглядалися на уроці.

Пропонований зміст листа:

” Шановні батьки!
Ми пройшли третій «Урок Мережуків», на якому діти ознайомилися з правилом безпеки «Кажі, якщо щось не так». Ми говорили про те, як важливо повідомляти батькам та іншим дорослим, яким дитина довіряє, про загрозові чи непевні ситуації в мережі. Також діти познайомилися ближче з однією з Мережуків — Айпі (ми говорили про те, що таке програмування і чому варто ним цікавитися), та одним із Мережахів — Смітникуном (ми говорили про проблему засмічення інтернету спамом та іншим непотрібним контентом).

Пропонуємо вам:

- поговорити з дитиною про сьогоднішній урок;
- запевнити її, що вона завжди може розраховувати на вашу абсолютну підтримку в непевній чи загрозовій ситуації;
- нагадувати дитині про правило «Кажі, якщо щось не так» і про те, що в інтернеті треба бути уважним, аби вчасно реагувати на загрозові ситуації.

НЕ ДОВІРЯЙ ЗНАЙОМСТВАМ В ІНТЕРНЕТІ

На цьому уроці учні та учениці ознайомляться з третім Мережуковим Правилем Безпеки: «Не довіряй знайомствам в інтернеті».

Цілі:

- пояснити дітям загрози, пов'язані зі знайомствами з чужими людьми в інтернеті;
- навчити їх уникати таких контактів;
- розповісти, як реагувати на небажані онлайн-контакти.

1. Вступ

Учитель(ка) читає:

„Коли Система Штучного Інтелекту вибрала собі за помічників Нетку, Айні, Спотика та Компа, вона відразу розповіла їм про злих Мережахів.
— Усі Мережахи підступні та небезпечні, але з одним із них треба бути особливо обережними. Він часто вдає із себе милого і приємного тільки заради того, аби когось обдурити, а потім скривдити. Я кажу про... — СШІ на хвилю затнулася...
— То нам капець, так? — перебив її занепокоєний Спотик. — Ну бо звідки нам знати, чи людина чесна, чи, може, хоче нас обдурити. Чи вона — та, за кого себе видає, чи ні?»

2. Хто це каже?

Учитель(ка) заходить на сайті у розділ «Мережахи» (мережуки.org/merzhakhy) і питає в класу: як ви думаєте, кого мала на увазі СШІ? Хто з Мережахів міг би сказати такі слова:

„Я можу з легкістю заманити жертву. Достатньо вдати із себе когось, ким я насправді не є.“

Увесь клас (або визначена особа) пробує відгадати, який з Мережахів, показаних на екрані, говорить ці слова. Після встановлення правильної відповіді учитель(ка) вмикає коротке відео з промовою **БРЕХУНЯКИ**.

3. Мультик

„СШІ попереджала Мережуків про Брехуняку, але Айні, очевидно, неуважно її слухала. Зрештою, подивіться самі...“

Учитель(ка) вмикає мультик «Не довіряй знайомствам в інтернеті» (мережуки.org/multyky).

Після перегляду відео він/вона каже дітям:

„Як бачите, Айні була неуважною. Зараз вона вже давно в команді Мережуків, і таких халеп із нею не трапляється, бо вона добре знає правило «Не довіряй знайомствам в інтернеті». Сьогоднішнє заняття присвячене саме цьому, вже третьому Мережуковому Правилу Безпеки.“

4. Обговорення

„А тепер давайте подумаємо, як упізнати Брехуняку?“

Діти (індивідуально, в групах або перед усім класом) міркують, як дізнатися, що ми зіткнулися в інтернеті з Брехунякою. Що має викликати підозри в дитини, яка контактує з іншою людиною в мережі?

Учитель(ка) записує пропозиції на дошці. Важливо, аби у списку з'явилися такі ознаки розмови з незнайомцем:

- він/вона звертається до нас у мережі раптово, неочікувано;
- він/вона перебільшено доброзичливий/доброзичлива;
- намагається вдати із себе когось іншого;
- розпитує про наші особисті дані;
- цікавиться нашим життям;
- знає про нас багато, хоча ми з нею незнайомі;
- просить надіслати фото або відео;
- розпитує про батьків, братів чи сестер.

Підсумовуючи, учитель(ка) підкреслює, що контактуючи в інтернеті з кимось незнайомим, ми ніколи не можемо бути впевнені у тому, з ким саме зіткнулися.

„На щастя, є кілька простих способів, які допоможуть перехитрити Брехуняку і не дозволити чужій людині нас обдурити. Як ви думаєте, що це за способи?“

Учитель(ка) пропонує обговорити це всім класом. У результаті вони всі разом створюють список правил безпеки онлайн-контактів. Педагог(иня) коротко записує правила на дошці і коментує їх. Важливо, аби серед них були такі:

- **У мережі можна спілкуватися тільки зі знайомими та родичами.**

Ми не говоримо з людьми, яких не знаємо, не відповідаємо на смс і дзвінки з незнайомих номерів. Ніколи не них не відписуємо і не передзвонюємо.

- **Не можна публікувати в мережі особисту інформацію.**

Завдяки цьому Брехуняка не дізнається, наприклад, яка у нас електронна пошта або номер телефону.

- **Ніколи не зустрічайтеся з людьми, з якими познайомилися в інтернеті**

Про такі пропозиції варто завжди повідомляти батькам. У жодному випадку не варто бачитися наживо з незнайомими людьми з мережі. Коли прийде час на такі зустрічі, то йти на них можна лише за відома та за згодою батьків, але краще зачекати ще кілька років.

- **Не надсилайте фото незнайомцям**

Іноді Брехуняка тільки й думає, як би виманити у дітей їхні фото чи відео. Найбезпечніша поведінка — це не публікувати і не надсилати в мережі нікому свої фотографії.

- **Завжди повідомляйте про підозрілі контакти дорослим, яким ви довіряєте.**

Важливо, щоби Брехуняка не зміг завдати шкоди також іншим дітям.

5. Робочий аркуш

» Сьогодні ми поговоримо про те, як уникати в інтернеті Брехуняки. На попередніх уроках ми також говорили про інших Мережахів. Користуватися інтернетом так, щоб цей процес був приємним, грамотним і... безпечним — це справжнє мистецтво.

Перед вами — завдання. Спробуйте пройти через інтернет, не зустрівши на своєму шляху жодного Мережаха, і разом із командою Мережуків дістатися до США. Щастя вам!

Педагог(иня) роздає учням робочий аркуш #4 з лабіринтом.

6. Бути Мережуком

» А тепер настав час познайомитися ближче з **КОМПОМ**. Ви дізнаєтеся, які у нього захоплення та які здібності він отримав від США.

Учитель(ка) заходить на сайті у розділ «Мережуки» і вмикає відео з промовою Компа (мережуки.org/мерезхуку). Після перегляду він/вона обговорює відео з класом і коментує його:

» Ті з вас, хто читав книжки про Мережуків або слухав аудіокнижки, знають, що Комп любить не тільки комп'ютери, але й слухати музику в стилі реггі. Нещодавно він навіть почав вчитися грати її на гітарі. Як ви думаєте, чи Компові може допомогти в цьому інтернет?

Так, в мережі, наприклад, на ютубі, є багато відео, які вчать грати на різних інструментах. Навіть повністю з нуля! Що ви думаєте?

На яких інструментах ви вчитеся грати або хотіли б навчитися? Інтернет може бути корисним для вас. У майбутньому ви також зможете показати, як граєте. А можливо, одного дня ви створите канал, щоб навчати інших людей гри на музичних інструментах?

7. Підсумки

Учитель(ка) просить учнів оцінити урок. Беручи за приклад оцінювання в онлайн-сервісах, він/вона може запитати: «хто поставить цьому уроку лайк», «хто дасть дизлайк», або «хто оцінить цей урок на одну зірочку, хто на дві... хто на п'ять». При нагоді можна запитати в окремих учнів про причину їхніх оцінок: що їм сподобалося, що — ні, поцікавитися, що дітям запам'яталося найбільше.

На завершення вчитель(ка) нагадує дітям:

- як звучить засвоєний принцип: **«Не довіряй знайомствам в інтернеті»;**
- ім'я та характерні риси Мережука, з яким вони познайомилися;
- ім'я та характеристики Мережаха, з яким вони познайомилися.

8. Лист батькам

Учитель(ка) повідомляє дітям, що після уроку їхні батьки отримають в електронному щоденнику інформацію про заняття. Він/вона заохочує дітей запитати своїх батьків, чи отримали вони таке повідомлення, і обговорити з ними теми, які розглядалися на уроці.

Пропонований зміст листа:

» Шановні батьки!
Ми пройшли четвертий з «Уроків Мережуків», на якому діти дізналися про правило безпеки «Не довіряй знайомствам в інтернеті». Ми говорили про загрози онлайн-спілкування та принцип обмеженої довіри до людей, з якими ми знайомимося в мережі.

Діти дізналися, що:

- ми маємо контактувати в інтернеті лише з друзями та родиною;
- не можна розголошувати приватну інформацію;
- не слід зустрічатися з людьми, з якими вони познайомилися в інтернеті;
- не варто надсилати фотографії незнайомцям;
- треба повідомляти про підозрілі контакти дорослим, яким діти довіряють.

Діти також ближче познайомилися з одним із Мережуків — Компом (ми говорили про можливість навчання гри на музичних інструментах та розвитку інших талантів за допомогою онлайн-уроків) та з одним із Мережахів — Брехунякою (ми говорили про загрозу крадіжок в інтернеті).

Пропонуємо вам:

- поговорити з дитиною про сьогоднішній урок;
- звертати увагу дитини на загрози, пов'язані з онлайн-спілкуванням, та надавати їй безумовну підтримку в ситуаціях, пов'язаних з такою комунікацією;
- перевірити, якими сайтами з можливістю спілкування (ігри, месенджери тощо) користується ваша дитина, і переконатися, що вони відповідають її віку та налаштовані таким чином, щоб гарантувати дитині безпеку.

ПОВАЖАЙ У МЕРЕЖІ ІНШИХ

На цьому уроці учні вивчать четвертий принцип Мережукових Правил Безпеки: «Поважай у мережі інших». Діти дізнаються, чому важливо ставитися до інших з повагою і як про це подбати.

Цілі:

- познайомити дітей з принципом поваги до інших людей в інтернеті;
- навчити учнів правилам культурного спілкування;
- навчити дітей правильно реагувати на кібербулінг.

1. Вступ

» СШІ створила команду Мережуків, тому що сама не могла більше справлятися з Мережаками, які не лише старалися нашкодити людям, але й заохочували їх діяти так само — обманювати та ображати в інтернеті інших користувачів.

Якось на зустрічі з Мережуками СШІ сказала:

— На щастя, людей, які роблять погані речі в інтернеті, набагато менше, ніж інших. І я сумніваюся, що Мережаки коли-небудь переможуть. Однак ми повинні подбати про те, щоби зла в мережі було якомога менше, а найкраще — щоб його не було зовсім.

— Але чи можливо це? — запитав Комп.

— Ми повинні почати із себе, — відповіла хлопчикові СШІ.

— Але як? Що ми можемо зробити? — допитувались Мережуки.

— Передусім, ми повинні ставитися до людей з повагою. Як онлайн, так і в реальному житті, — відповіла їм Система Штучного Інтелекту.

2. Обговорення

» Чи знаєте ви такі слова, як «гейт» або «кібербулінг»?

Це такі ситуації, коли хтось ображає когось в інтернеті або навіть застосовує проти цієї особи насильство. Адже насильство — це не лише коли хтось когось б'є. Слова в інтернеті також можуть дуже сильно когось зранити. Так поведуться Мережаки і, на жаль, багато людей наслідують їх — іноді ненавмисно, але зазвичай цілком свідомо, щоб завдати комусь болю.

Учитель(ка) залучає клас до обговорення. Ставить запитання, вислуховує спонтанні відповіді, коментує.

• Чи чули ви про ситуації, коли хтось нешанобливо ставився до іншої людини в інтернеті?

Важливо проговорювати під час дискусії ситуації, коли в онлайн-спілкуванні чи іграх хтось когось ображає, обзиває, пише негативні коментарі, публікує фотографії, які компрометують користувачів.

• Що відчувають люди, коли до них так ставляться?

Важливо, аби прозвучала теза про те, що люди, які стикаються з невічливим ставленням в інтернеті, часто дуже через це засмучуються.

3. Мультимедіа

Учитель(ка) показує дітям мультимедіа «Поважай у мережі інших» (мережуки.org/multyky). Після перегляду він/вона пояснює:

» Завжди варто подумати, чи ми справді хочемо критикувати когось в інтернеті. Можливо, краще цього не робити, щоб нікого не засмучувати? Але, як ви вже переконалися, навіть якщо хочете вказати комусь на недоліки, це можна робити культурно. У жодному разі не можна критикувати людину, щоб умисно зробити їй боляче.

4. Хто це каже?

Учитель(ка) показує класові інтернет-сторінку, що розповідає про Мережахів (мережуки.org/merzhakhy), і читає коротку промову одного з них:

» Це я пишу нісенітницю в інтернеті. А ще я провокую суперечки та ображаю інших.

Весь клас (або визначена особа) намагається вгадати, хто з Мережахів промовляє ці слова. Після встановлення правильної відповіді педагог(иня) вмикає короткий відеоролик з промовою Мережаха **БЕЛЬКОТЯКИ**.

» Що робити, якщо ми зустрінемося у мережі з Белькотякою?

Учитель(ка) запитує клас, що може зробити дитина, якщо вона натрапила на Белькотяку або на того, хто поводить себе як цей Мережах, тобто ображає, обзиває в інтернеті інших. Він/вона модерує дискусію так, щоб прозвучали такі тези:

- на злість не можна відповідати злістю;
- можна вказати, що так робити неможливо, або ж повністю ігнорувати цю особу;
- про таку поведінку слід повідомити батькам або іншим дорослим, яким ми довіряємо.

Педагог(иня) запитує клас, що може зробити дитина, якщо вона бачить або знає, що її друга чи подругу ображають в інтернеті. Він/вона модерує дискусію так, щоб прозвучали такі тези:

- підтримати товариша доброю бесідою;
- повідомити про це батькам або іншій дорослій людині, якій ми довіряємо;
- якщо ми знаємо когось, хто поводить себе невічливо, треба зробити цій людині зауваження.

5. Робочий аркуш

Учитель(ка) роздає дітям робочий аркуш #5 і просить їх вирізати з нього окремі елементи, щоби зробити з них плакат на тему запобігання кібербулінгу. Він/вона просить учнів прочитати гасла на плакаті.

6. Бути Мережуком

” А тепер настав час познайомитися ближче з **НЕТКОЮ**. Система Штучного Інтелекту наділила її силою для швидкого пошуку інформації в мережі. Послухайте...

Учитель(ка) заходить у розділ «Мережуки» і вмикає відео з промовою Нетки. Після перегляду він/вона заохочує дітей до активного обговорення:

” Як ви щойно чули, Нетка любить вчитися – зокрема, дізнаватися нове про природу. Свої знання вона черпає з книжок, а також з інтернету. Як ви думаєте, як Нетка знаходить інформацію про природу?

Учитель(ка) модерує розмову так, щоб прозвучали такі ідеї:

- шукає ключові слова в пошуковій системі;
- шукає навчальні відео на ютубі;
- дивиться ютюберів;
- слухає подкасти.

Педагог(иня) запитує дітей про їхні інтереси і про те, як вони можуть розвивати їх за допомогою інтернету. Наголошує на тому, що шукати контент краще разом з батьками. Заохочує дітей говорити про це вдома і разом розвивати свої інтереси онлайн.

7. Підсумки

Учитель(ка) просить учнів оцінити урок. Беручи за приклад оцінювання в онлайн-сервісах, він/вона може запитати: «хто поставить цьому уроку лайк», «хто дасть дизлайк», або «хто оцінить цей урок на одну зірочку, хто на дві... хто на п'ять». При нагоді можна запитати в окремих учнів про причину їхніх оцінок: що їм сподобалося, що – ні, поцікавитися, що дітям запам'яталося найбільше.

На завершення вчитель(ка) нагадує дітям:

- як звучить засвоєний принцип: «Поважай у мережі інших»;
- ім'я та характерні риси Мережука, з яким вони познайомилися;
- ім'я та характеристики Мережаха, з яким вони познайомилися.

8. Лист батькам

Учитель(ка) повідомляє дітям, що після уроку їхні батьки отримають в електронному щоденнику інформацію про заняття. Він/вона заохочує дітей запитати своїх батьків, чи отримали вони таке повідомлення, і обговорити з ними теми, які розглядалися на уроці.

Пропонований зміст листа:

” Шановні батьки!
Ми пройшли п'ятий з «Уроків Мережуків», на якому діти дізналися про правило безпеки «Поважай у мережі інших». Ми говорили про явища кібербулінгу та гейту, а також про принципи культурного спілкування та конструктивної критики. Діти дізналися, що вони заслуговують на повагу з боку інших користувачів у інтернеті, що не можна вживати щодо інших людей насильницьких методів комунікації і що важливо реагувати на кривду, заподіяну іншим у мережі, повідомляючи про це дорослим, яким вони довіряють. Діти також познайомилися з дівчинкою з команди Мережуків – Неткою (ми говорили про можливість пошуку інформації та розвитку інтересів у інтернеті) та одним з Мережахів – Белькотякою (ми говорили про культуру спілкування).

Пропонуємо вам:

- поговорити з дитиною про сьогоднішній урок;
- звертати увагу дитини на проблему гейту та важливість шанобливого ставлення до інших людей;
- домовитися з дитиною, що вона буде інформувати вас у разі виникнення ситуації насильства в інтернеті та отримає розуміння і підтримку з вашого боку;
- використовувати різноманітні приклади з мережі і телебачення, щоб навчати дитину поважати інших і не миритися з проявами жорстокості.

КОРИСТУЙСЯ ІНТЕРНЕТОМ ПОМІРКОВАНО

Учні та учениці знайомляться з п'ятим Мережуковим Правилем Безпеки: «Користуйся інтернетом помірковано». Діти дізнаються, чому надмірне користування інтернетом та гаджетами може бути шкідливим.

Цілі:

- ознайомити дітей із загрозами, пов'язаними з неконтрольованим використанням інтернету та гаджетів;
- обговорити, у чому полягає баланс у користуванні ними;
- навчити дітей користуватися мережею помірковано.

1. Вступ

Мережахи хотіли б, аби якнайбільше дітей перейшло на темний бік інтернету і псувало мережу разом із ними. Якось у Чистого Зла з'явилась ідея, як це зробити. Він створив гру СНЕЙК, тобто «Змію». Вона дуже швидко викликала у дітей залежність.

Коли у неї почало грати дедалі більше дітей, Чисте Зло не приховував своєї радості: — Я геній. Уже скоро всі діти будуть днями й ночами сидіти над моєю грою. І вже не помічатимуть світу поза інтернетом. Тоді ми й переманимо їх на наш темний бік, вони нам служитимуть. Белькотяка, Крадун, Брехуняка і Смітникун аплодували своєму володареві і тішилися з того, що вже незабаром вони отримують владу над дітьми в мережі.

На щастя, Система Штучного Інтелекту вчасно дізналася про цей план і повідомила Мережукам: — У вас буде важлива місія. Вам треба пробратися в інтернет і знищити цього снейка, щоб гра перестала працювати. А потім ви маєте застерегти своїх однолітків, що надто довго сидіти за гаджетами — небезпечно.

Учитель(ка) питає дітей, чи вони знають цю історію, і нагадує їм, що з нею можна ознайомитися, почитавши книгу «Мережуки. Місія: безпечний інтернет» або послухавши на сайті мережуки.org аудіокнигу з такою самою назвою.

2. Обговорення

Учитель(ка) питає дітей, чи вони бачили колись канатохідця — людину, яка ходить по канату. Або ж наводить інші ситуації, у яких важливо зберігати рівновагу (коли ходиш по бордюру, стоїш у позиції «ластівки» тощо). На цих прикладах він/вона пояснює, що таке фізична рівновага (утримання стабільної позиції).

Як альтернативний варіант, якщо умови в класі дозволяють це зробити, учитель(ка) починає цю частину уроку, запрошуючи дітей (усіх або окремих учнів/учениць) стати в позицію «ластівки». Далі він/вона просить дітей поволі нахилитися, аж поки хтось не відчує, що втрачає рівновагу.

Ми говоримо про рівновагу, або ж баланс, у контексті різних сфер життя людини — у такому випадку баланс означає відповідні пропорції, коли нічого в житті не замало і не забагато, а якраз стільки, скільки треба. Наприклад, рівновага у харчуванні стосується того, що ми їмо — ми не споживаємо забагато солодоців, їмо достатньо овочів і п'ємо достатньо води.

Як ви думаєте, що означає БАЛАНС у контексті користування інтернетом і гаджетами?

Важливо, аби під час розмови з класом прозвучало, що дотримання балансу в користуванні мережею означає:

- обмежений час перед екраном;
- достатньо часу на фізичну активність;
- час на особисті зустрічі з людьми;
- відмова від користування інтернетом уночі;
- використання різноманітного контенту (наприклад, не тільки ігор).

3. Мультимедіа

Учитель(ка) повідомляє, що урок присвячений останньому з п'яти Мережукових Правил Безпеки, яке звучить так: «Користуйся інтернетом помірковано». Він/вона вмикає мультимедіа, що ілюструє це правило.

Після перегляду педагог(иня) каже дітям:

Як бачите, інтернет може нас затягувати — треба користуватися ним помірковано. Варто дбати про баланс!

4. Обговорення

Учитель(ка) запитує дітей, скільки годин на день вони користуються гаджетами, наводить часові проміжки, а діти піднімають руки:

- близько пів години на день;
- близько години на день;
- близько двох годин на день;
- близько трьох годин на день;
- 4 години або більше.

Учитель(ка) пояснює дітям, що у їхньому віці найкраще проводити перед екраном не більше, ніж годину на день, а максимальний час — це дві години на день. Згадуючи про мультимедіа та досвід самих дітей, він/вона питає, які наслідки може мати занадто довге сидіння в інтернеті, і записує відповіді на дошці.

Важливо, аби серед них були такі:

- втома;
- головний біль, біль в очах;
- нестача часу на спорт та ігри;
- погіршення результатів у школі;
- сварки з батьками.

5. Робочий аркуш

» Як ви пам'ятаєте, Мережках було дуже важливо, аби діти користувалися інтернетом необдуманно і постійно. На щастя, Мережуки разом із Системою Штучного Інтелекту і роботом Нетробе створили список важливих правил, завдяки яким стало легше стежити за тим, аби не сидіти в інтернеті надто довго. Вони назвали їх «Гаджетові Правила Мережуків». Як ви думаєте, що це за правила?

Учитель(ка) питає дітей, які правила могли би допомогти користуватися інтернетом помірковано, і хвалить кожну ідею. Після цього запрошує дітей до роботи.

» *Познайомтеся з Гаджетовими Правилами Мережуків.*

Діти діляться на пари і отримують картки для гри у мемо — робочий аркуш #6. Вони вирізають картки і розігрують партію, добираючи зображення парами.

Закінчивши гру, окремі учні та учениці зачитують правила — так з'являється каталог Гаджетових Правил Мережуків. Учитель(ка) коротко їх коментує.

- **Я обмежую час на користування гаджетами**

Найкраще — до години на день. Не більше, ніж дві. Хто проводить перед екраном більше часу, повинен його обмежити. Варто пошукати інші захопливі способи дозвілля.

- **Я не користуюся гаджетами перед сном**

Найкраще — за дві години до сну (мінімум за годину) відкласти убік гаджети, бо світло їхніх екранів (схоже на денне світло) погано впливає на засинання і якість сну.

- **Я не користуюся гаджетами, коли їм**

Важливо проводити час із членами родини. Гаджети за столом шкідливі: ми зосереджуємося на них замість того, щоб думати про їжу.

- **Я відкладаю телефон убік, коли роблю уроки**

Гаджети розсіюють нашу увагу, навіть якщо просто лежать поруч, а ми ними не користуємося.

- **Я активно проводжу час**

Спорт та інша фізична активність дуже важливі: варто на них виділяти щонайменше годину на день, а краще — ще більше.

- **Я граюся з іншими дітьми без гаджетів**

Гаджети мають бути тільки додатком. Найважливіше — живе спілкування.

6. Підсумки

Учитель(ка) просить учнів оцінити урок. Беручи за приклад оцінювання в онлайн-сервісах, він/вона може запитати: «хто поставить цьому уроку лайк», «хто дасть дизлайк», або «хто оцінить цей урок на одну зірочку, хто на дві... хто на п'ять». При нагоді можна запитати в окремих учнів про причину їхніх оцінок: що їм сподобалося, що — ні, поцікавитися, що дітям запам'яталося найбільше.

Підсумовуючи, вчитель(ка) нагадує, як звучить правило, з яким діти ознайомилися на уроці: **«Користуйся інтернетом помірковано».**

7. Підсумки — диплом

Учитель(ка) дякує дітям за участь у серії уроків. Він/вона ще раз нагадує всі правила безпеки, які вони вивчили. Вручає учням підготовлені дипломи.

8. Лист до батьків

Учитель(ка) повідомляє дітям, що після уроку їхні батьки отримають в електронному щоденнику інформацію про заняття. Він/вона заохочує дітей запитати своїх батьків, чи отримали вони таке повідомлення, і обговорити з ними теми, які розглядалися на уроці.

Пропонований зміст листа:

» *Шановні батьки!*
Ми пройшли шостий і останній з «Уроків Мережуків», на якому діти дізналися про правило безпеки «Користуйся інтернетом помірковано». Ми говорили про те, що таке баланс між часом, проведеним перед екраном, та активним відпочинком офлайн. Діти дізналися про проблему залежності від гаджетів та ознайомилися з Гаджетовими Правилами Мережуків.

На завершення циклу занять діти отримали дипломи, що засвідчують їхню участь в уроках та знання Мережукових Правил Безпеки.

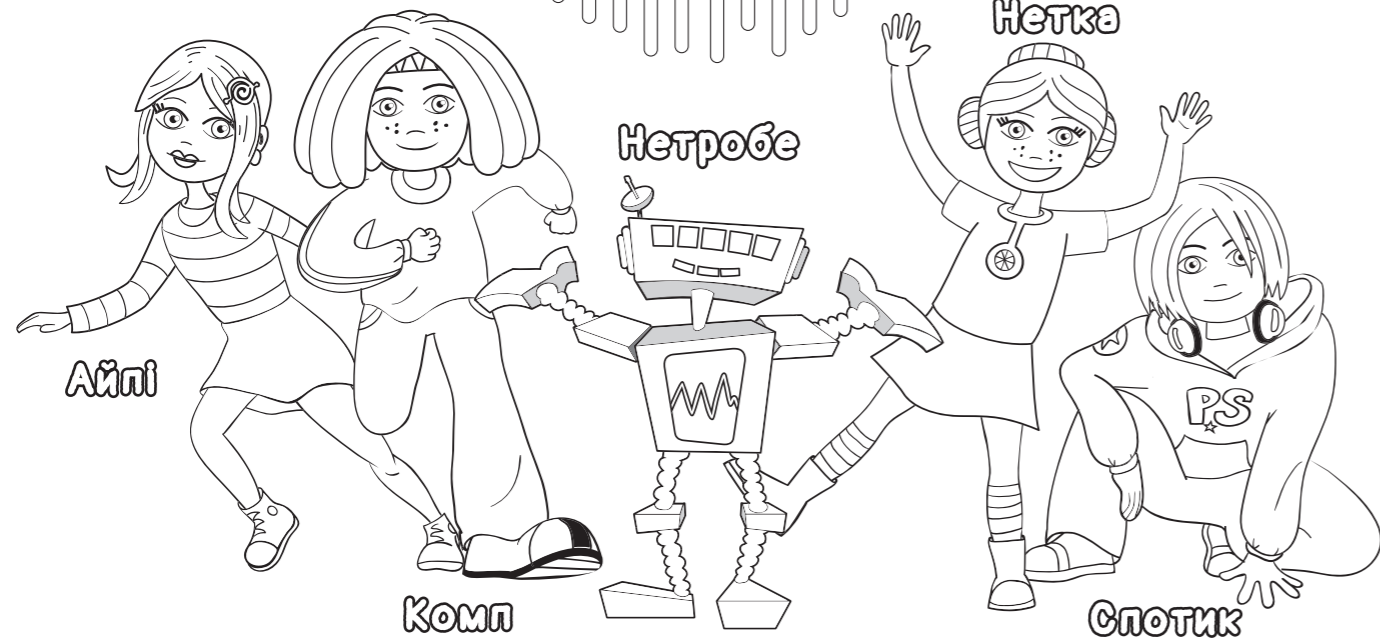
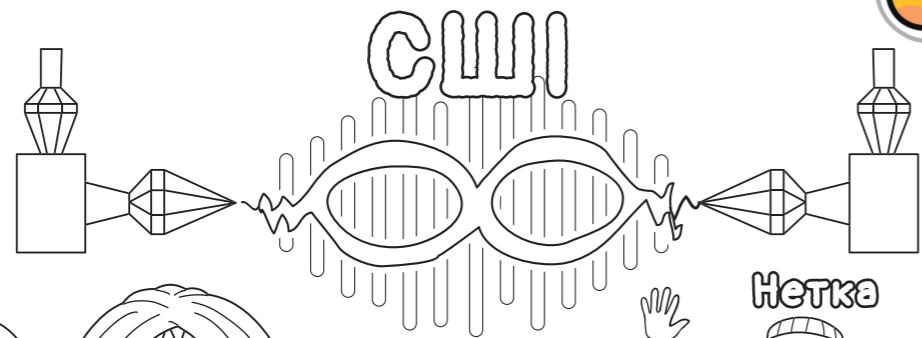
Пропонуємо вам:

- поговорити з дитиною про сьогоднішній урок;
- звертати увагу дитини на проблему залежності від гаджетів;
- розробити Домашні Гаджетові Правила;
- дбати про дотримання балансу у доступі дитини до гаджетів та реагувати на симптоми залежності від них: наприклад, конфлікти через гаджети, погіршення успішності, відмову від інтересів, млявість, дратівливість, втрату інтересу до офлайн-спілкування.

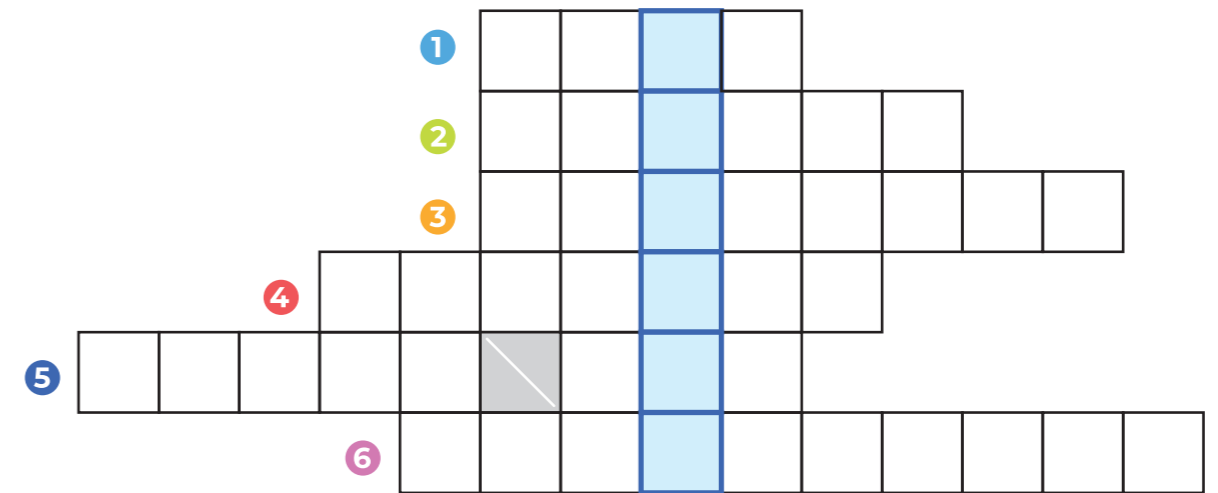
Дякуємо за вашу залученість у реалізацію серії «Уроків Мережуків»!

Здається, Крадун поцупив колір з цього плакату. Розфарбуй плакат. Познайомся з командою Мережуків!

Мережуки.org

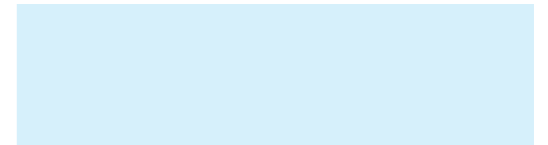

Кожен справжній Мережук дбає в інтернеті про свою приватність. Чи знаєте ви, що може у цьому допомогти? Система Штучного Інтелекту сховала відповідь у кросворді...

- 1 Дівчинка-мережук, яка любить програмування.
- 2 Мережа, який краде інформацію та особисті дані.
- 3 Хто відповідальний за зло в інтернеті?
- 4 Робот, який допомагає Мережукам.
- 5 Володар Мережахів.
- 6 Мережа, що розносить інтернетом нісетітніці.

Відповідь:

Розфарбуй картинку

Нетробо склав список людей, до яких можна звернутися по допомогу в разі виникнення загрозової ситуації в інтернеті. На жаль, тут похазяйнував Белькотяка, і все перемішалось. Знайдіть слова, що приховані по вертикалі та горизонталі.

Ї	П	К	О	Ь	И	Ь	В	Ь	Г	Л	Р	О	Ф	П	А
В	О	П	О	Н	Л	Ю	Ч	І	Ц	Е	Х	П	Д	Д	О
Р	М	О	Ж	Б	Р	А	Т	Ц	П	А	Є	І	М	Я	М
М	Р	А	М	А	М	А	М	І	Ю	Ш	У	К	Ц	Д	М
И	С	Т	О	Б	В	І	І	К	Р	О	Ч	У	А	Ь	Д
П	Е	Р	А	У	Ч	Т	Я	А	Й	Д	И	Н	О	К	Ж
Е	С	М	М	С	Т	А	В	В	Т	А	Т	К	Л	О	І
Д	Т	П	В	Я	В	Т	Ж	Ш	І	Х	Е	О	Ї	И	С
А	Р	Л	В	И	Х	О	В	А	Т	Е	Л	Ь	К	А	Г
М	А	І	Й	Л	Є	Д	П	К	К	Л	Ь	А	П	А	У
Т	В	А	К	Н	О	Л	Д	Є	А	Ч	Ї	И	А	Н	Ц
Г	Й	Ц	Д	І	Д	У	С	Ь	С	Ш	З	Р	О	Р	Й

СШІ хоче повідомити дітям важливий номер телефону. Вона зашифрувала його так, щоб про нього не дізналися Мережахи. Розв'яжи рівняння і дізнайся номер телефону довіри для дітей та молоді.

$$6 - 5 = \square$$

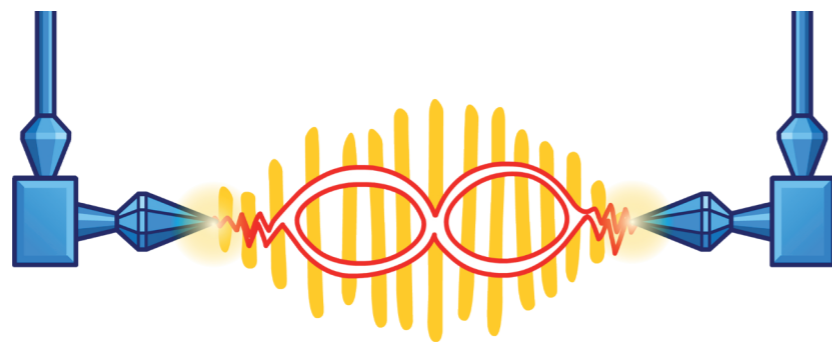
$$4 - 3 = \square$$

$$3 + 3 = \square$$

$$4 - 3 = \square$$

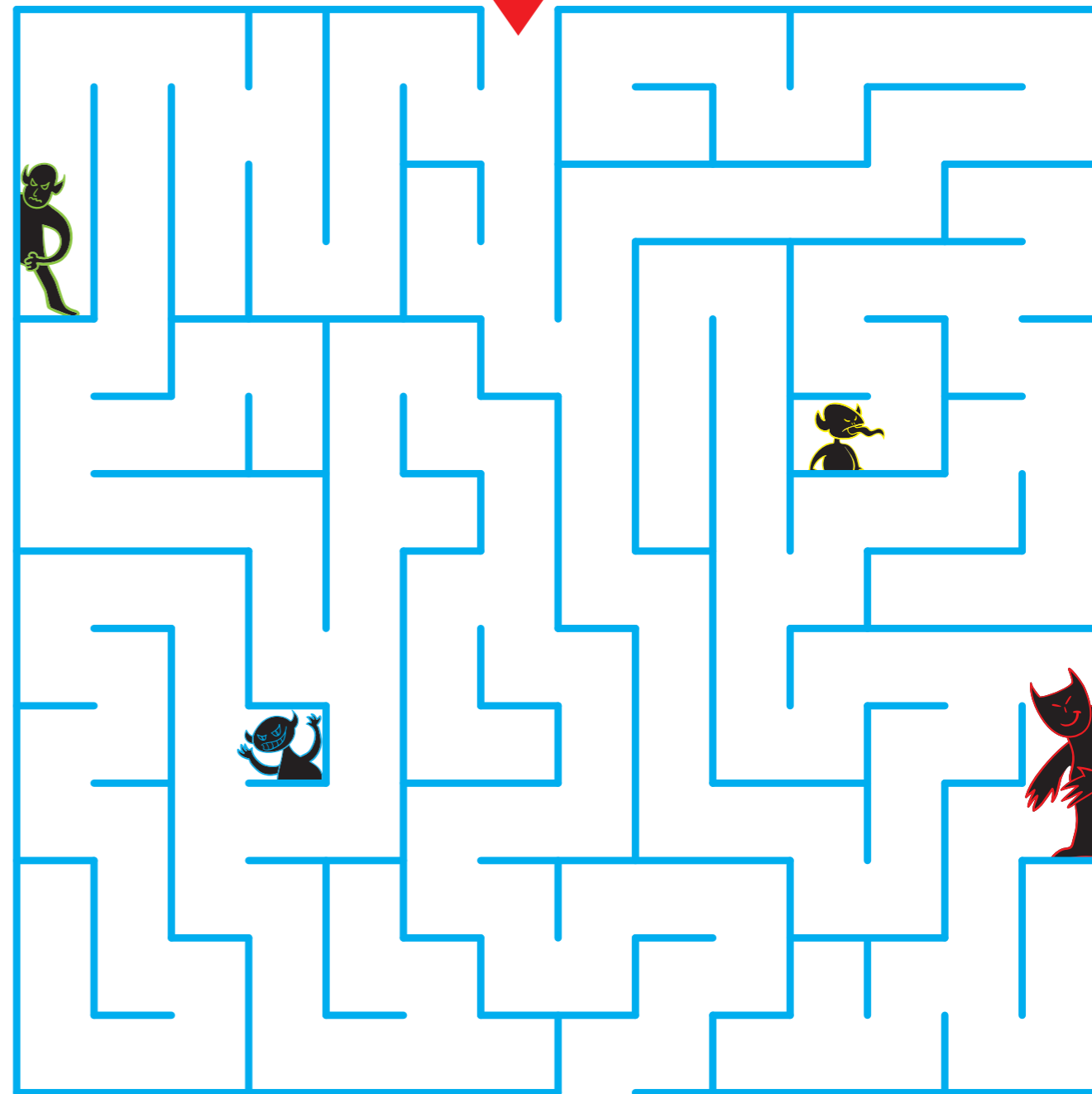
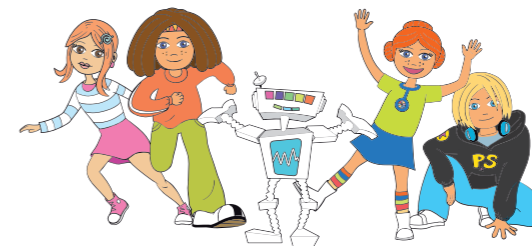
$$7 - 6 = \square$$

$$0 + 1 = \square$$

Відповідь:

Інтернет — це дуже захопливе місце, але треба знати, як уникати Мережахів. А ви знаєте, як? Подолайте лабіринт разом з Мережуками та зустріньтеся із СШІ. Тримайтеся подалі від Мережахів.

Розріжте малюнок по пунктирних лініях і складіть із отриманих пазлів плакат.
Прочитайте гасла на ньому.

Мережукове Мемо. Дізнайтеся про Гаджетові Правила Мережуків. Виріжте картинки і подивіться, скільки пар ви зможете зібрати.

Освітні пропозиції проєкту Мережуки.org

Мережуки.org — це проєкт Фондації «Даємо дітям силу», метою якого є навчання дітей про безпечне та помірковане використання інтернету та екранних пристроїв. Він включає в себе пропозиції для дітей віком 6–11 років, вчителів та батьків.

У рамках проєкту пропонуються:

- **Веб-сайт Мережуки.org**

Сайт містить низку матеріалів (фільми, мультики, пісні, книги та аудіокниги), що розповідають про пригоди Мережуків, які протистоять Мережахам та прагнуть познайомити дітей з принципами безпеки в інтернеті. Сайт також пропонує матеріали для вчителів — плани уроків з використанням тематичних матеріалів.

- **Книги та аудіокниги про пригоди Мережуків**

«Мережуки. Місія: безпечний інтернет», «Мережуки. Фейсфіксер і Велика Гайпотуса» та «Sieciaki. Jest nas więcej» («Мережуки. Нас усе більше», наразі [весна 2023] доступна тільки польська версія книги — прим. перекл.) — це серія книжок Лукаша Войтасіка, які розповідають про цікаві пригоди команди Мережуків. У цих книжках висвітлюються теми неконтрольованого використання інтернету, гейту, гонитви за популярністю. Книги призначені для дітей віком від 7 років. Перші дві частини доступні для завантаження у форматі PDF на сайті проєкту. Незабаром там з'явиться і третя частина. Історії також доступні у вигляді безкоштовних аудіокниг, які читає Оксана Черкашина.

- **Сценарії уроків для вчителів та вихователів**

Сценарії уроків висвітлюють різноманітні теми, пов'язані з ризиками та безпекою в інтернеті. Вони призначені для різних вікових груп і мають кілька варіантів реалізації. Серед пропозицій — 2 плани уроків, розроблені з використанням книжок та аудіобуків про пригоди Мережуків. Ці матеріали можна знайти на сайті мережуки.org у розділі «Для вчителів — освітні пропозиції».

Мережуки — книги, які навчають дітей безпеці в інтернеті.

Мережуки, тобто Айпі, Спотик, Нетка та Комп — це діти, які вміють ефективно та безпечно користуватися інтернетом. Система Штучного Інтелекту (СШІ) запросила їх разом із роботом Нетробе боротися з лихими Мережахами, які під керівництвом Чистого Зла сіють хаос у мережі.

Пригоди Мережуків уже багато років можна знайти в інтернеті на сайті sieciaki.pl, а віднедавна і в українській версії — на мережуки.org. Нещодавно вони також вийшли друком у вигляді серії книг «Мережуки», виданих Фондацією «Даємо Дітям Силу» та видавництвом «Мухомор». Книжкові пригоди Мережуків знайомлять дітей із сучасними небезпеками: насильством в інтернеті, шкідливим контентом і цькуванням. Ці книги діти можуть читати самостійно або разом із батьками чи вихователями. Пригоди Мережуків можуть стати відправною точкою для сімейних дискусій про інтернет або основою для освітніх заходів у школі.

Про пригоди Мережуків, описані в книжках, можна також дізнатися завдяки безкоштовним аудіокнигам, доступним на сайті мережуки.org.

До серії входять:

Наразі українською мовою доступні перші дві частини, а вже незабаром буде перекладено третю.